

**GIBBIUM AEQUINOCTIALE BOIELDIEU
(COLEOPTERA, PTINIDAE) A LA PE-
NÍNSULA IBÈRICA.**

XAVIER BELLÉS

ABSTRACT

In the present communication the first record of the specie *Gibbium aequinoctiale* Boieldieu (*Coleoptera, Ptinidae*) in the Iberian Peninsula is reported. Some living specimens were collected at Alicante in Spring of 1986 from sacks containing scaled grease for alimentary uses which were packed in Barcelona. Its presence in that area is probably due to a recent importation and the possibilities of indigenation are uncertain.

D'acord amb les revisions més recents (BELLÉS, 1985a; BELLÉS I HALSTEAD, 1985), el gènere *Gibbium* està compost per tres espècies. *G. psylloides* (Czenpinski), paleàrtica però predominant clarament a l'àrea mediterrània; *G. aequinoctiale* Boieldieu, de distribució pràcticament cosmopolita; i *G. boieldieui* Levrat, típica del sud-oest asiàtic.

Gibbium boieldieui es reconeix amb relativa facilitat per l'absència de solc longitudinals als costats de la càpsula cefàlica i per presentar els paràmers de l'edeagus molt amples. En canvi, les altres dues espècies són més difícils de diferenciar i han aparegut sovint confoses a la literatura entomològica, particularment en els treballs de caire aplicat (cf. BELLÉS, 1985b).

En una nota dedicada específicament a l'estudi de *G. psylloides* i de *G. aequinoctiale* (BELLÉS I HALSTEAD, 1985) varem aportar alguns caràcters diferencials i una actualització de la distribució geogràfica d'ambdues espècies. De *G. aequinoctiale* foren estudiats molts exemplars de procedències molt diverses, tot configurant una distribució pràcticament cosmopolita. La seva presència a la Península Ibèrica, però, no fou constatada. Recentment he pogut estudiar alguns exemplars ibèrics d'aquesta espècie, els quals donen peu a aquesta comunicació.

ELS GIBBIUM IBÈRICS

L'espècie *Gibbium psylloidea* havia estat citada de la Península ja des d'antic. Al catàleg de la FUENTE (1932) apareix esmentada de les províncies de Badajoz, Barcelona, Ciutat Real, Conca, Sevilla i València. La seva presència a Catalunya fou confirmada posteriorment (BELLÉS, 1978) i en el treball de YUS

(1978) queda considerada com l'única espècie ibèrica del gènere.

Es tracta d'una espècie freqüentment sinàntropa que sovintaja els hàbitats urbans foscos i no gaire nets (golpes, magatzems, caves, etc.), per bé que s'ha trobat també en ambients de camp, per exemple en cavitats subterrànies o sota les escorces dels arbres (BELLÉS, 1985b). Morfològicament es caracteritza per presentar les carenes preorbitals clarament sobresortints, tot perllongant-se anteriorment i formant un angle agut amb la vora posterior de les fosetes antenàries. L'edeagus és també prou característic ja que mostra la carena dorsal de la base del lòbul mig molt llarga, estreta i afuada envers la part distal.

Gibbium aequinoctiale mostra també tendències antropòfiles clares i, com en el cas de *G. psylloides*, pot arribar a causar problemes als poductes emmagatzemats (BELLÉS, 1985b). Es diferencia d'aquest darrer congènere per tenir les carenes preorbitals molt atenuades, sense perllongar-se anteriorment i formant un angle recte amb la vora posterior de les fosetes antenàries. Altrament, la carena dorsal de la base del lòbul mig de l'edeagus és més curta, més ampla i amb l'apex distal rom. Hom pot trobar aquestes estructures figurades per al cas d'ambdues espècies en les dues revisions esmentades (BELLÉS, 1985a; BELES I HALSTEAD, 1985).

Malgrat que es coneixen algunes citacions de l'Europa occidental (Illes Britàniques i França, en aquest darrer cas com a resultat d'una importació fortuïta), la major part de les localitats es reparteixen per les regions càlides del món (cf. BELLÉS, 1985a). La primera cita ibèrica de *G. aequinoctiale* es refereix a la troballa d'una sèrie d'exemplars vivents detectats a Alacant la primavera de 1986 en uns sacs que contenien escates de greix per a ús alimentari i que procedien d'una fàbrica de Barcelona. Independentment de l'origen concret de la població que donà llop a aquesta troballa sobre productes manufacturats, el fet més significatiu és que els exemplars foren capturats vivents. Això suggereix que aquesta espècie es troba efectivament a la Península encara que probablement es tracti d'un cas d'importació recent, amb possibilitats incertes d'indigenació.

BIBLIOGRAFIA

- BELLÉS, X. 1978
Ensayo sobre los representantes catalanes de la familia *Ptinidae* (Col.). *Misc. Zool.*, 4(2):87-123.
- BELLÉS, X. 1985a
Sistemática, filogenia y biogeografía de la subfamilia *Gibbinae* (Coleoptera, *Ptinidae*). *Treb. Mus. Zool. Barcelona*, 3:1-94.
- BELLÉS, X. 1985b
Hàbitats i hàbits d'alimentació dels *Gibbinae* (Coleoptera, *Ptinidae*). *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 50:263-267.
- BELLÉS, X. I HALSTEAD, D.G.H. 1985
Identification and geographical distribution of *Gibbium aequinoctiale* Boieldieu an *Gibbium psylloides* (Czenpinski) (Coleoptera: *Ptinidae*). *J. Stored Prod. Res.*, 21(3):151-155.
- DE LA FUENTE, J.M. 1932
Catálogo sistemático geográfico de los Coleópteros observados en la Península Ibérica, Pirineos y Baleares. *Bol. Soc. Ent. España*, 15(1):24(220)-32(228).
- YUS, R. 1978

Adreça del autor:
Centre d'Investigació i Desenvolupament (C.S.I.C.)
J. Girona Salgado, 18
08034 Barcelona